

การสร้างสรรคจิตรกรรมสื่อผสม เรื่อง มนต์เสน่ห์เกษตรกรรมแห่งลำน้ำชี

Mixed painting: The enchantment of agriculture on the Chi River

สิงขร ภัคดี¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิต ความผูกพันกับชาวนา ชาวไร่ สังคมเกษตรกรรมจากสภาพแวดล้อมของธรรมชาติ 2) สร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสื่อผสมที่มีเนื้อหาเรื่องราว แนวคิดวิถีชีวิตสังคมเกษตรกรรมลุ่มน้ำชีที่มีความสุข ผูกพันกับวิถีชีวิตในธรรมชาติตามจินตนาการของผู้วิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกสร้างสรรคผลงานจิตรกรรมสื่อผสม เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและผลงานสร้างสรรคศิลปะกรรม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอข้อมูลด้วยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ประกอบผลงาน ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลศึกษาด้านเนื้อหา เรื่อง มนต์เสน่ห์เกษตรกรรมแห่งลำน้ำชี พบว่ามีการนำเสนอเรื่องราวความประทับใจจากลำน้ำชี ที่มีการเคลื่อนไหวของสายน้ำอย่างงดงาม มีลีลา เสมือนสวรรค์ของชาวนาเกษตรกรรมแห่งนี้ ท้องฟ้า มีเมฆ มีดวงดาว ดอกคูนและดอกจันทน์ที่ล่องลอยเหมือนฝัน เป็นสัญลักษณ์แสดงความหมายที่บ่งบอกถึงดินแดนอีสานที่อาศัย และวิถีชีวิตของผู้คนที่มีความผูกพันกับลำน้ำชี เป็นบ่อเกิดผลผลิตในการเพาะปลูก และใช้ชีวิตอย่างมีความสุข ในสังคมเกษตรกรรม

2. ผลการศึกษาการสร้างสรรคผลงานจิตรกรรมสื่อผสม พบว่าการนำรูปแบบธรรมชาติมาตัดทอนและเพิ่มรูปทรงที่เป็นสัญลักษณ์ธรรมชาติและจินตนาการขึ้นมา ประกอบกับการใช้หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ เพื่อทำให้เกิดรูปแบบใหม่ โดยนำวัสดุอะคริลิกทาผนังกันน้ำปีบลองแผ่นผ้าใบให้เกิดพื้นผิว แล้วใช้เกียงและกิ้งไม้ขีดขีดให้เป็นรูปทรงตามแบบร่าง ทำให้ผลงานเกิดความน่าสนใจ และการนำสีอะคริลิกละลายให้เหมือนสีน้ำ แล้วนำสีมาระบายลงผืนผ้าใบเหมือนน้ำไหลผ่านตามแนวของสีอะคริลิกทาผนังกันน้ำขึ้น เกิดการเคลื่อนไหวของสี จากนั้นใช้พู่กันกลมพ่นสีสร้างบรรยากาศให้เหมือนฝัน เพื่อเกิดความรู้สึกต่อผลงานที่ถ่ายทอด ที่จะกระตุ้นถึงอารมณ์ ความรู้สึกต่อผลงาน ซึ่งเป็นกลวิธีเฉพาะตัวของผู้สร้างสรรค

คำสำคัญ: จิตรกรรมสื่อผสม มนต์เสน่ห์เกษตรกรรม

Abstract

In this research, research methodology and art creation were combined with the following objectives: 1) To study cultural content in the way of life of farmers within the context of their natural environment and agricultural society; 2) To create an artwork in mixed painting media depicting stories, thoughts on the happiness of agricultural life in the Chi River basin and the ties between man and nature as imaginatively interpreted by the researcher. The research tools consisted of records of mixed media

¹ อาจารย์ ประจำสาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

painting works, the collection of documentary information, various related research activities, and the creation of works of art. The data were analyzed by means of content analysis and the data presentation of the artworks was analyzed by means of descriptive analysis. The research findings are as follows:

1. The attractiveness of agriculture in the Chi River Basin is related to memorable impressions of the river and the flow of its currents as heavenly movements witnessed by local farmers. The river is associated with dream-like feelings involving the clouds in the sky, the stars at night, golden shower flowers and flame of the forest in blossom. These symbolic expressions emphasize the meaning of the land of Isan where the people's lives are tied to the Chi river, the source of both agricultural products and happiness for local farmers.

2. Findings expressed through the creation of mixed media works of art suggest the effectiveness of a natural model added to or reduced with imaginative symbols through artistic components to create a new model applied with water-proof acrylic paints dropped on the surface of the canvas and finished by spreading a plaster mortar and branches to imprint figures. The dissolution of acrylic paints can create an effect similar to watercolors painted on the canvas showing flowing currents, using a range of acrylic paints to create a raised surface and show moving colors. The application of airbrushes creates a dream-like atmosphere, transmitting messages from the presentation which stimulate the emotions of viewers of the work of art composed through the individual creativeness of the researcher.

Keywords: art creation, mixed media painting, attractiveness of agriculture

ความเป็นมาของปัญหา

ลำน้ำชี หนึ่งในลำน้ำสายสำคัญคู่สายน้ำหลัก “มูน-ชี” ของภาคอีสานนับตั้งแต่ทิศใต้ของเทือกเขาภูพาน “แอ่งโคราช” ลงมา ลำน้ำชีมีต้นกำเนิดจากเทือกเขาด้านทิศตะวันตกของภาคในเขตจังหวัดชัยภูมิ และไหลไปบรรจบกับลำน้ำมูล จากนั้นจึงไหลลงสู่แม่น้ำโขงในที่สุดตลอดความยาวของลำน้ำชีกว่า 760 กิโลเมตร มีที่ราบลุ่มแม่น้ำขนาดใหญ่ครอบคลุมพื้นที่ในจังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม และร้อยเอ็ด ดังปรากฏหลักฐานการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มาตั้งแต่ยุคเหล็กราว 2,500 ปีมาแล้ว โดยพบแหล่งโบราณคดีเป็นจำนวนมากกว่าร้อยแห่งกระจายตัวอยู่ตลอดความยาวของลำน้ำ อันเป็นสิ่ง

ยืนยันถึงความสำคัญของแม่น้ำซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเลือกตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยโบราณจนปัจจุบันได้อย่างดี (สุรวิรัตน์ บุนผา, 2547)

หรืออีกนัยหนึ่งคือ คำว่า “ชี” นั้น มาจากภาษาอีสาน (ลาว) ที่องถิ่นแถบลุ่มน้ำชีบริเวณต้นน้ำนั้น คือ คำว่า “ชี” ซึ่งหมายถึงการเจาะทะลุเป็นรู โดยลักษณะต้นกำเนิดของน้ำชีนั้นมีสายน้ำที่ไหลผ่านลอดใต้เทือกเขาหินปูน ที่เรียกว่า “ชีตัน” และไหลทะลุลอดผ่านมาอีกฝั่งหนึ่งของเทือกเขา เรียกว่า “ชีผุด” เป็นเช่นนี้ ในบริเวณต้นกำเนิดสายน้ำชี จึงทำให้เรียกลำน้ำสายนี้ตามลักษณะพิเศษที่ลำน้ำไหลชี (ไหลทะลุ) ลอดผ่านใต้เทือกเขานั้นว่า “ลำน้ำชี” ในภาษาถิ่น หรือลำน้ำชี ในภาษากลาง

ลุ่มน้ำซีมีพื้นที่ทำการเกษตร โดยพื้นที่ทั้งหมดนี้เป็นพื้นที่ที่ราษฎรใช้ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมทั้งหมดจากแผนที่การใช้ที่ดิน ซึ่งอาจมีพื้นที่บางส่วนอยู่ในเขตพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก เช่น มีปัญหาดินเปรี้ยว ดินเค็ม หรืออยู่ในพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีพื้นที่บางส่วนราษฎรรุกกล้าเข้าไปในเขตป่าอนุรักษ์ที่ประกาศตามกฎหมายอีกด้วย ดังนั้นในการศึกษาถึงพื้นที่การเกษตรที่มีศักยภาพในการพัฒนาจึงต้องพิจารณาพื้นที่การเกษตรในปัจจุบันร่วมกับข้อมูลชนิดดิน ความลาดชันของพื้นที่ และขอบเขตป่าอนุรักษ์ซึ่งประกอบด้วย การพิจารณาพื้นที่การเกษตรที่มีศักยภาพการพัฒนาได้พิจารณาใน 2 ระดับ คือ พื้นที่การเกษตรที่เหมาะสมกับการเพาะปลูกและพื้นที่ที่มีศักยภาพสำหรับการพัฒนาระบบชลประทาน

ในสังคมวัตถุนิยมปัจจุบัน มนุษย์ทำทุกอย่างเพื่อให้ได้มาและการครอบครอง อันเป็นปกติวิสัยใกล้เคียงสันชาติญาณดิบเดิมเข้าไปทุกที มนุษย์หรือคนยอมดั้นร่นแสวงหาเพื่อให้ตัวเองอยู่รอด ทำทุกอย่างเพื่อให้ตนเองอยู่ดีกินดี หรือดูดีมีเกียรติ จนแม้กระทั่งต้องเบียดบังหรือเบียดเบียนผู้อื่นก็ตาม ทั้งสังคมเล็ก ๆ และสังคมโลกอันเป็นปกติวิสัย ความหลงหรือความโลภทางวัตถุทำให้มนุษย์แปรเปลี่ยนเข้าสู่ด้านมืดแห่งจิตสำนึก จนลึ้มในด้านสว่างแห่งมวลมนุษยชาติ คือความดีงามหรือจริยธรรมที่เรารู้จักกัน (จ้านันต์ สารารักษ์, 2550)

ชีวิตในชนบทที่มีอยู่จริงของสังคมไทย เป็นวิถีชีวิตที่เรียบง่ายของชาวนา ชาวไร่ ความงาม ความสมถะ ความสงบ ที่เป็นความสุขจากสังคมเกษตรกรรม ภาพที่ให้ความรู้สึกที่ย้อนกลับไปในอดีตเหมือนเป็นความฝันที่เป็นชีวิตที่ตรงกันข้ามกับในสังคมปัจจุบันที่เป็นเมืองใหญ่ตึกสูง ท่ามกลางความเจริญทางเศรษฐกิจและทางวัตถุนิยมที่ไม่มีความสิ้นสุดของมนุษย์ในปัจจุบัน

โลกใบนี้นับวันจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สิ่งที่มีมนุษย์บอกว่าเจริญขึ้นนั้นดีจริงหรือ เพราะมนุษย์ทั้งสร้างและทำลายไปพร้อมๆ กับความเจริญ ส่งผลให้ธรรมชาติถูกทำลายมากขึ้น ทั้งปล่อยมลพิษ ทำลายวิถีชีวิตสังคมเกษตรกรรมและสังคมไทยที่ดำเนินชีวิตในอดีต

วิถีชีวิตสังคมเกษตรกรรมในเขตลุ่มน้ำซี ที่มีความงดงามทางกายภาพของสังคมเกษตร ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมวัตถุนิยมสมัยใหม่ ทำให้สังคมเกษตรกรรมได้ถูกทอดทิ้งความงามของมนต์เสน่ห์แห่งสังคมเกษตรกรรมไป

ความประทับใจเป็นความรู้สึกอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นได้กับทุกคนที่มีความพึงใจสิ่งที่จะกระทบความรู้สึก (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2537) และความประทับใจดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสร้างสรรค์ผลงานศิลปะตามจินตนาการจิตรกรรมสื่อผสมที่เป็นเทคนิคในการสร้างผลงาน โดยสอดคล้องกับ (ชลูด นิยมเสมอ, 2553) ที่กล่าวว่า จินตนาการคือการก่อรูปของความคิดจากหลายๆ ความคิดจนเป็นการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่มีเอกภาพขึ้น จินตนาการถึงแม้จะกล่าวกันว่าไร้ขอบเขต แต่ก็ยังเป็นสิ่งที่มีระเบียบ มีเกณฑ์ในตัวเอง มีการก่อกำเนิดและเติบโต เช่นเดียวกับสิ่งทั้งหลายที่อยู่ภายใต้กฎของจักรวาล

การใช้เทคนิคสื่อผสมจึงเป็นการสร้างสรรค์ผลงานตามจินตนาการในการเขียนภาพโดยการใช้วัสดุหลายๆ ชนิด ผสมผสานประกอบกันขึ้นมาตามความคิดประสบการณ์ของศิลปิน (ศุภพงศ์ ยืนยง, 2547)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำเอารูปแบบความคิดความผูกพันในสังคมเกษตรกรรม เป็นเรื่องราวมาถ่ายทอดถึงรูปแบบของวิถีชีวิตชาวนา ชาวไร่ที่อยู่ใต้จิตสำนึกโดยใช้ธรรมชาติมาดัดทอนสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ให้เกิดรูปทรงตามจินตนาการ โดยใช้วัสดุผสมกับเทคนิคการขีดเขียนผสมเป็นชั้นผลงาน เพื่อให้เกิดความงาม ความสุขที่เคยผูกพันกับวิถีชีวิตในสังคมเกษตรกรรมลุ่มน้ำซี ตาม

จินตนาการผ่านเทคนิคสื่อผสม ที่มีความประทับใจในวิถีชีวิตเกษตรกรรมของผู้วิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิตความผูกพันกับชาวนา ชาวไร่ สังคมเกษตรกรรมจากสภาพแวดล้อมของธรรมชาติ

2. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสื่อผสมที่มีเนื้อหาเรื่องราว วิถีชีวิตสังคมเกษตรกรรมลุ่มน้ำชี ที่มีความสุข ผูกพันกับวิถีชีวิตในธรรมชาติตามจินตนาการของผู้สร้างสรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยสร้างสรรค์

1. ขอบเขตของแนวเรื่อง (Theme) ถ่ายทอดเนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิตในรูปแบบสังคมเกษตรกรรมในแถบลุ่มน้ำชี

2. ขอบเขตของรูปแบบ (Form/Pattern) เน้นรูปทรงในลักษณะจินตนาการกึ่งนามธรรม

3. ขอบเขตของเทคนิคและกระบวนการ (Technique & Process) ใช้เทคนิคการขีดเขียนบอกเล่าเรื่องราว

1. ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลด้านเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงานและศึกษาค้นคว้า ข้อมูลจากการสืบค้นด้วยสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ

1.2 ข้อมูลผลงานศิลปกรรมจากแหล่งข้อมูลต่าง

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 แหล่งข้อมูลหรืออิทธิพล ที่เป็นแรงบันดาลใจ ความรู้สึกนึกคิด และจินตนาการที่จะนำมาสร้างสรรค์ เช่น แหล่งสถานที่จริง บรรยากาศที่ทำให้เกิดความรู้สึก

ผูกพัน ตามสังคมเกษตรกรรมจากสภาพแวดล้อมของธรรมชาติ

2.2 การวิเคราะห์เพื่อค้นหาอุปทรง จากอิทธิพลความนึกคิดผืนถึงท้องทุ่งสังคมเกษตรกรรม ที่มีความผูกพันกับบรรยากาศของพื้นที่เกษตรกรรม ที่เคยได้รับรู้สิ่งเหล่านี้ ได้เป็นบ่อเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือ ความเรียบง่ายตามวิถีชีวิตสังคมเกษตรกรรม รูปทรง สีธรรมชาติ วัสดุต่างๆ มาตัดทอนตัดแปลงผสมผสาน กับจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ อันเกิดจากประสบการณ์ ความประทับใจ มาสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์จิตรกรรมสื่อผสม

2.3 การวิเคราะห์เพื่อค้นหาเทคนิคและกลวิธี เพื่อตอบสนองแนวเรื่องจากอิทธิพลประสบการณ์กับจินตนาการ อันเกิดจากความประทับใจในอดีตต่อผลงานสร้างสรรค์ โดยเป็นผลงานที่มีลักษณะของจิตรกรรมสื่อผสม ผลงานสร้างสรรค์ขึ้นจากวิธีประกอบด้วยวัสดุเข้าด้วยกัน ที่ถ่ายทอดความรู้สึกถึงท้องทุ่ง ชาวนา ชาวไร่ สังคมเกษตรกรรมจากสภาพแวดล้อมของธรรมชาติ ซึ่งสิ่งเหล่านี้บ่งบอกถึงความรู้สึก ความผูกพันในวิถีชนบทผ่านกรรมวิธีของผลงานสร้างสรรค์โดยการใช้พื้นผิว สี แทนความรู้สึกถึงบรรยากาศตามจินตนาการที่สร้างสรรค์

3. ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน

3.1 การจัดทำข้อมูลภาพร่าง (Sketch drawing) เป็นการถ่ายทอดแนวความคิดตามจินตนาการและความผูกพันของสังคมเกษตรกรรมจากสภาพแวดล้อมของธรรมชาติ

3.2 ขั้นตอนการขยายภาพร่าง ขยายจากภาพร่าง

3.3 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์เพื่อทำการสร้างสรรค์ผลงาน

4. ขั้นตอนการเผยแพร่ผลงาน

5. การประเมินผลการสร้างสรรค์

ผลการวิจัย

จากผลการดำเนินกิจกรรมวิจัยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

1. ผลศึกษาด้านเนื้อหา เรื่องมนต์เสน่ห์เกษตรกรรมแห่งลำน้ำชี พบว่ามีการนำเสนอเรื่องราวความประทับใจจากลำน้ำชีที่มีการเคลื่อนไหวอย่างงดงาม มีลีลา เสมือนสวรรค์ของชาวนา เกษตรกรแห่งนี้ท้องฟ้ามีเมฆ มีดวงดาว ดอกคูณและดอกจันทน์ล่องลอยเหมือนฝัน ที่เป็นสัญลักษณ์แสดงความหมายที่บ่งบอกถึงดินแดนอีสานที่อาศัยและวิถีชีวิตของผู้คนที่มีความผูกพันกับลำน้ำชี เป็นบ่อเกิดผลผลิตในการเพาะปลูก และใช้ชีวิตอย่างมีความสุข ในสังคมเกษตรกรรม

2. ผลการศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน พบว่าการนำรูปแบบธรรมชาติมาดัดทอนและเพิ่มรูปทรงที่เป็นสัญลักษณ์ธรรมชาติและจินตนาการขึ้นมา ประกอบกับการใช้หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ เพื่อทำให้เกิดรูปแบบใหม่ โดยนำวัสดุอะคริลิกทามั่งกันน้ำบีบลงแผ่นผ้าใบให้เกิดพื้นผิว แล้วใช้เกียงและกิ่งไม้ขีดขีดให้เป็นรูปทรงตามแบบร่าง ทำให้ผลงานเกิดความน่าสนใจ และการนำสีอะคริลิกละลายให้เหมือนสีน้ำ แล้วนำสีมาระบายลงผืนผ้าใบเหมือนน้ำไหลผ่านตามแนวของสีอะคริลิกทามั่งที่หนุนขึ้น เกิดการเคลื่อนไหวของสี จากนั้นใช้พู่กันกลมพ่นสีสร้างบรรยากาศให้เหมือนฝัน เพื่อเกิดความรู้สึกต่อผลงานที่ถ่ายทอด ที่จะกระตุ้นถึงอารมณ์ ความรู้สึกต่อผลงาน ซึ่งเป็นกลวิธีเฉพาะตัวของผู้สร้างสรรค์

2.1 กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสื่อผสมมีขั้นตอนดังนี้

2.1.1 ขั้นตอนการสร้างแรงบันดาลใจ วิถีชีวิตของคนในลำน้ำชี มีความอุดมสมบูรณ์ของชาวบ้าน ความเรียบง่าย อบอุ่น ความสุขที่อยู่กับสายน้ำที่เรารัก

ได้กินอิ่ม บนผืนดินถิ่นกำเนิดอันอุดมสมบูรณ์ด้วยสายน้ำแห่งชีวิตที่เรียกว่า “ลำน้ำชี” ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต สิ่งต่างๆ ที่เล่าเรื่องราวและภาพเล่าในความประทับใจ ชีวิตที่มีความสุข อยู่ตามธรรมชาติ โดยบันทึกภาพ

ภาพที่ 1 การเตรียมพื้นที่เพาะปลูกกลุ่มน้ำชี

ภาพที่ 2 เล้าข้าว

ภาพที่ 3 พืชสวนครัว

ภาพที่ 4 พื้นที่เลี้ยงปศุสัตว์

2.1.2 ขั้นตอนการกำหนดแนวคิดและการตีความหมายข้อมูล เป็นข้อมูลที่เป็นพื้นฐานเบื้องต้นในการศึกษาค้นคว้าในการสร้างสรรค์จิตรกรรมสื่อผสม

อย่างเป็นระบบ สามารถทำให้คัดสรรวัสดุผสมผสาน อารมณ์ความรู้สึกในการสร้างสรรค์ผลงาน ได้แรงบันดาลใจจากความรูปทรงที่เป็นสัญลักษณ์ ที่เป็นเรื่องราว ประสบการณ์ถ่ายทอดออกมาจากใต้จิตสำนึก อย่างลึกซึ้ง

2.1.3 ขั้นตอนการออกแบบร่างผลงาน เป็นการนำข้อมูลจากเรื่องราววิถีชีวิตเกษตรกรรมตามเนื้อ และจินตนาการ อันเกิดจากความประทับใจ ทำการออกแบบภาพร่างเป็นลายเส้นเพื่อหารูปแบบของเรื่องราวตามเนื้อหาของผลงาน

ภาพที่ 5 การออกแบบร่างผลงาน

2.1.4 ขั้นตอนการทดลองการสร้างสรรค์ผลงาน ผู้วิจัยได้ทำการทดลองกับวัสดุและสีที่นำมาสร้างสรรค์ผลงานเพื่อให้เกิดความรู้สึกต่อผลงานที่ถ่ายทอดโดยการนำสีอะคริลิกทามันกันน้ำที่ใช้เกียงและกึ่งไม้ขูดขีดให้เกิดเป็นรูปทรงตามแบบร่างที่กำหนด แล้วใช้สีอะคริลิก ที่ละลายให้เหมือนเทคนิคสีน้ำ ระบายสีให้เกิดเหมือนการไหลลื่นน้ำที่ผู้วิจัยจินตนาการและถ่ายทอดมา เพื่อสื่อสารถึงประสบการณ์และอารมณ์ความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์

ภาพที่ 6 การทดลองการใช้วัสดุสร้างสรรค์ผลงาน

2.1.5 ขั้นตอนการประเมินและปรับปรุง จากการศึกษาตามขั้นตอนดังกล่าว พบปัญหาในการสร้างสรรค์ในช่วงแรก ซึ่งปัญหาที่เกี่ยวกับการหาสัญลักษณ์ รูปแบบซึ่งความคิดเบื้องต้นค่อนข้างกว้างในพื้นที่วิจัย ปัญหาคลี่คลายลงเป็นขั้นตอนตามลำดับสร้างสรรค์ได้ใช้เวลาในการสร้างสรรค์ผลงานการถ่ายทอดรูปแบบที่เป็นสัญลักษณ์วิถีชีวิตเกษตรกรรม จินตนาการและเทคนิคสื่อผสมเป็นผลงาน การสร้างสรรค์ผลงานพัฒนาค้นคว้าทำการทดลอง การวิเคราะห์ การแก้ไขปัญหาและปรับปรุง ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาในทางด้านงานศิลปะของผู้วิจัย

2.1.6 ขั้นตอนการนำเสนอและเผยแพร่ผลงาน

2.2 องค์ความรู้จากการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสื่อผสม เรื่องมนต์เสน่ห์เกษตรกรรมแห่งลำน้ำชี พบว่ามี จากการศึกษาพบว่า องค์ความรู้จากการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสื่อผสม มีดังนี้

2.2.1 ด้านเนื้อหาเรื่อง มนต์เสน่ห์เกษตรกรรมแห่งลำน้ำชี นำเสนอเรื่องราวความประทับใจกับวิถีชีวิตที่เรียบง่ายของชาวนาเกษตรกร จากลำน้ำชีที่มีการเคลื่อนไหวอย่างงดงาม มีลีลา เสมือนสวรรค์ของชาวนาเกษตรกรแห่งนี้ ท้องฟ้ามีเมฆ มีดวงดาว ดอกคูณและดอกจานที่ล่องลอยเหมือนฝัน ที่เป็นสัญลักษณ์แสดง ความหมายที่บ่งบอกถึงดินแดนอีสานที่อาศัยและวิถีชีวิตของผู้คนที่มีความผูกพันกับลำน้ำชี เป็นปอเกิดผลผลิตในการเพาะปลูก และใช้ชีวิตอย่างมีความสุข ในสังคมเกษตรกรรม ที่เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างเนื้อหา

2.2.2 ด้านรูปแบบ มีการใช้รูปแบบธรรมชาติมาตัดทอนและเพิ่มรูปทรงที่เป็นสัญลักษณ์ธรรมชาติ และจินตนาการขึ้นมา ประกอบกับการใช้หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ เพื่อทำให้เกิดรูปทรงใหม่ในจินตนาการที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ตามกระบวนการในการสร้างสรรค์ผลงาน

2.2.3 ด้านเทคนิควิธี เป็นการนำสีอะคริลิกทาผนังกันน้ำบีบลงแผ่นผ้าใบ แล้วใช้เกียงและกิ่งไม้ขีดขีดให้เกิดเป็นรูปทรงตามแบบร่างที่กำหนดเป็นเรื่องราวและสีที่นำมาสร้างสรรค์ผลงานผ่านการใช้พู่กันกลมเข้ามาใช้ในการสร้างบรรยากาศให้เหมือนฝันเพื่อเกิดความรู้สึกต่อผลงานที่ถ่ายทอด ที่จะกระตุ้นถึงอารมณ์ ความรู้สึกต่อของผลงาน

2.2.4 ด้านสื่อและวัสดุ การนำเสนอสีอะคริลิกทาผนังกันน้ำ ใช้เกียง กิ่งไม้ ขูดขีดและระบายสีให้เกิดการไหลเหมือนสายน้ำ เพื่อสื่อสารและถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกตามแนวความคิดของการสร้างสรรค์ผลงานที่สามารถตอบสนองต่อแนวความคิดในเนื้อหาเรื่องราวที่นำมาเป็นแรงบันดาลใจ

2.2.5 ด้านความงาม การสร้างสรรค์ใช้สัญลักษณ์ที่เหมาะสมกับรูปแบบธรรมชาติเป็นสื่อความหมายมาตัดทอน สามารถสื่ออารมณ์ ความรู้สึก

แนวคิดตามจินตนาการของผู้วิจัย พร้อมใช้รูปทรงธรรมชาติผสมผสานกับองค์ประกอบศิลป์ ได้แก่ เส้น น้ำหนัก แสงเงาพื้นผิวที่แสดงอารมณ์ตามเนื้อเรื่อง มนต์เสน่ห์เกษตรกรรมแห่งลำน้ำชี ให้เกิดความงามตามรูปทรงของธรรมชาติ เพื่อแสดงออกและสื่อสารให้เห็นถึงความคิดฝันและจินตนาการ (ดังภาพที่ 7-11)

ภาพที่ 7 ชื่อผลงาน สายน้ำแห่งชีวิต
เทคนิค จิตรกรรมสีผสม

ภาพที่ 8 ชื่อผลงาน สวรรค์บ้านนา
เทคนิค จิตรกรรมสีผสม

ภาพที่ 9 ชื่อผลงาน ท้องทุ่งอุดมสมบูรณ์
เทคนิค จิตรกรรมสีผสม

ภาพที่ 10 ชื่อผลงาน สายน้ำแห่งศรัทธา
เทคนิค จิตรกรรมสีผสม

ภาพที่ 11 ชื่อผลงาน เสน่ห์แห่งสายน้ำ
เทคนิค จิตรกรรมสีผสม

อภิปรายผล

การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสีผสม เรื่อง มนต์เสน่ห์เกษตรกรรมแห่งลำน้ำชี เป็นการปฏิบัติตามกระบวนการตามขั้นตอนการทำงานซึ่งได้มีการศึกษาค้นคว้าเนื้อหาเรื่องราว มีการทดลองค้นคว้าและสร้างสรรค์เนื้อหารูปทรงและเทคนิคกลวิธีการสร้างสรรค์ตามแนวความคิดที่นักวิจัยต้องการสะท้อนอารมณ์และความรู้สึก ซึ่งก่อให้เกิดผลงานที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยมีประเด็นและข้อค้นพบในการอภิปราย ดังนี้

1. รูปแบบที่กระตุ้นจินตนาการความคิดฝัน ที่เป็นรูปทรงสภาพแวดล้อมธรรมชาติที่มาตัดทอนและสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ ประกอบกับการใช้หลักของทัศนธาตุเข้ามาใช้ในการจัดองค์ประกอบ เพื่อทำให้เกิดการพัฒนา รูปแบบผลงานทัศนศิลป์ ให้มีเอกลักษณ์ที่เป็นเฉพาะตัว

2. พื้นผิวที่เกิดจากการขูดขีดกระตุ้นจินตนาการความคิดฝันอย่างสนุกสนานผสมผสานกับความรู้สึกของผิวขรุขระ หยาบ เสมือนได้อยู่กับพื้นที่ลำน้ำเพื่อสร้างบรรยากาศสื่อให้เห็นภาพ จนเกิดความรู้สึกคล้อยตามจินตนาการ

3. สีที่กระตุ้นจินตนาการความคิดฝัน ล่องลอย ความสดใส สนุกสนาน ความสุข ผสมผสานกับสีที่มาจากจินตนาการตามความคิดฝัน ในการสร้างบรรยากาศในผลงาน โดยการใช้สีจะมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาเรื่องราวตามความคิดฝันถึงช่วงเวลานั้น

จากข้อค้นพบของผู้สร้างสรรค์ผลงานมีความสอดคล้องกับแนวคิด (เดโช โกมาลา, 2557) ที่กล่าวว่ากระบวนการกลั่นกรองทางความคิด จินตนาการและความรู้สึกจากวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้การใช รูปทรงในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองใช้เป็นสัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายของชีวิตโดยใช้วิธีปรุงแต่งตัดทอน เพิ่มเติม รูปทรงมีลักษณะมีชีวิตรูปทรงเปิด (Open form) ซึ่งจะช่วยให้เกิดผลในการเชื่อมประสาน

ถ่ายเทเขาหากันทั้งรูปทรงขนาดใหญ่ขนาดกลาง และขนาดเล็ก เพื่อแสดงโครงสร้างและการประสานกลมกลืนกัน ตามแนวเรื่องที่ได้แสดงออก

ขณะเดียวกัน (ไชยยง วรรณเลิศ, 2557) ยังกล่าวสอดคล้องกันว่า จากท้องทุ่งนาที่อุดมสมบูรณ์กับวิถีชีวิตของชาวนาที่เรียบง่ายที่ตนเองเคยได้สัมผัสจากสภาพแวดล้อมจากครอบครัวและเพื่อนบ้านมาตั้งแต่ยังเด็กจนถึงปัจจุบัน “ถึงแม้ปัจจุบันบางคนอาจจะประกอบอาชีพอื่นไปด้วย เช่น เลี้ยงสัตว์ ทำงานฝีมือหรือรับจ้าง ถึงแม้ว่าคนที่เคยทำแต่ได้เลิกอาชีพนี้ไปแล้ว แต่ก็ถือว่าบุคคลเหล่านี้เป็นชาวนาอยู่” จากข้อมูลนี้ข้าพเจ้าได้มาเพื่อเป็นการถ่ายทอดเป็นผลงานที่ข้าพเจ้าต้องการสร้างสรรค์และแสดงออกถึงอารมณ์และความรู้สึก ตามความประทับใจในความงามกับร่องรอยต่างๆ ที่ได้เกิดขึ้นบนผืนนา ผสานกับจินตนาการที่ตนเองรู้สึกจึงนำมาสร้างสรรค์เป็นผลงาน

กล่าวคือ ทัศนธาตุเป็นสื่อสุนทรียภาพที่ศิลปินจะนำมาประกอบกันเข้าให้เป็นรูปทรง เพื่อสื่อความหมายตามแนวเรื่องหรือแนวความคิดที่เป็นจุดหมายนั้น (ชลูด นิมเสมอ, 2553)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าผลงานจิตรกรรมสื่อผสม เรื่อง มนต์เสน่ห์เกษตรกรรมแห่งลำน้ำชี นี้เป็นการนำเสนอเรื่องราว ความประทับใจกับวิถีชีวิตเกษตรกรรมตามลำน้ำชีที่อยู่กับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ความเป็นธรรมชาติของท้องถิ่นอีสาน ที่กระตุ้นให้ผู้สร้างสรรค์ถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกในการสร้างบรรยากาศให้เห็นถึงความคิดฝัน ผสมผสานกับจินตนาการรูปทรงที่ได้พบเห็นและถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานตามจินตนาการของผู้สร้างสรรค์กับธรรมชาติแวดล้อมในชนบท โดยผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานและขั้นตอนการเผยแพร่ผลงาน

ในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานนี้ได้ดำเนินไปตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ซึ่งผลงานดังกล่าวได้ใช้กรรมวิธีจากทำภาพร่างเพื่อถ่ายทอดเรื่องราวความคิดฝันรูปแบบอิสระและบรรยากาศของเนื้อหาจากจินตนาการให้เห็นภาพที่สมบูรณ์ ทำการขยายภาพร่างลงแผ่นเฟรมที่เตรียมไว้จัดองค์ประกอบในผลงานตามขั้นตอนและกลวิธี เพื่อให้ได้ผลงานสมบูรณ์และตรงตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานให้บรรลุตามเป้าหมายนั้นต้องผ่านกระบวนการแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการสร้างสรรค์ ซึ่งก่อให้เกิดเป็นประสบการณ์ต่อการสร้างสรรค์อย่างเป็นระเบียบแบบแผน จากการศึกษาทดลองปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนเกิดทักษะความชำนาญในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสื่อผสม เรื่อง มนต์เสน่ห์เกษตรกรรมแห่งลำน้ำชี มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนด้านจิตรกรรม ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนฝึก เลือกใช้สื่อในการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อที่จะก้าวไปสู่การเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะและศิลปินที่มีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างสื่อสามมิติในการสร้างงานจิตรกรรมสื่อผสมโดยนำเอาเรื่องราวของวิถีเกษตรกรรมมาเป็นแรงบันดาลใจเป็นแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสื่อผสม

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสื่อผสม ซึ่งได้มีการรวบรวมข้อมูล กระบวนการสร้างสรรค์ได้อย่างเป็นระบบ ทั้งด้านเนื้อหา รูปแบบและเทคนิค ที่สื่อจากแนวคิด ผู้สร้างสรรค์

ได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลอย่างละเอียดจากแหล่งข้อมูล
ต่างๆ เป็นขั้นตอนดำเนินงานเพื่อเป็นการรับรู้ผลงานของ
การสร้างสรรค์ ซึ่งผลงานสร้างสรรค์จิตรกรรมสื่อผสม
เรื่อง มนต์เสน่ห์เกษตรกรรมแห่ง ลำน้ำชี นี้มีการพัฒนา
คลี่คลายความคิดในการสร้างสรรค์ การพัฒนารูปแบบ
ทดลอง ตลอดจนแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นมาโดยตลอด ซึ่งเป็น
กระบวนการพัฒนาการสร้างสรรค์จิตรกรรมสื่อผสม

เอกสารอ้างอิง

- จำนงค์ สารรักษ์ และคณาจารย์กลุ่มวิชาศิลปะ.
(2550). **กระแสศิลป์**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสวนสุนันทา.
- ชลูด นิมเสมอ. (2553). **การวาดเส้นสร้างสรรค์**.
กรุงเทพฯ : อัมรินทร์.
- _____. (2553). **องค์ประกอบของศิลปะ**.
กรุงเทพฯ : อัมรินทร์.

- ไชยยา วรรณเลิศ. (2557). **ร่องรอย วิถี ท้องนา**.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขา
ทัศนศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.
- เดโช โกมาลา. (2557). **ความงามและความทรงจำใน
วิถีชีวิตชนบทภาคใต้**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศิลปมหาบัณฑิต สาขาทัศนศิลป์ บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. (2537). **ศิลปะกับชีวิต**. กรุงเทพฯ:
ต้นอ้อ.
- ศุภวงค์ ยืนยง. (2547). **หลักการเขียนภาพ**. กรุงเทพฯ:
โอเดียนสโตร์.
- สุวีร์รัตน์ บุษผา. (2547). **สารวัฒนธรรม**. ขอนแก่น:
ศิริภรณ์ ออฟเซ็ท.